

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Facultatea de Filosofie și Științe Social-Politice

ETICA ȘI TEATRUL DE MODĂ

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Conducător științific:
Prof. univ. dr. Carmen Cozma

Doctorand:
Ana Mădălina Hriscu

2020

CUPRINS

INTRODUCERE

PARTEA I: MORALA ȘI MODA

Capitolul I: VESTIMENTAȚIA, MODA ȘI ETICA

I.1. Vestimentația: destinații socio-morale

I.2. Modă și identitate socială

I.3. Etica în contextul discursului despre modă

Capitolul al II-lea: ȚINUTA MORALĂ ȘI ETICHETA VESTIMENTARĂ

II.1. Modă și atitudini morale

II.2. Moralitate și modă

II.3. Modă și moralitatea în spațiul omenescului; despre protocol, coduri vestimentare, codul onoarei

PARTEA a II-a: ETICA APLICATĂ DOMENIULUI MODEI. PARTICULARITĂȚI, DEZVOLTĂRI, PERSPECTIVE

Capitolul al III-lea: IMPERATIVE ETICE ALE DOMENIULUI MODEI ÎN CONTEMPORANEITATE

III.1. Binele, valoare referențială (și) pentru etica aplicată
industrii modei

III.2. Între *etica aplicată domeniului modei* și *moda etică*

III.3. Elemente ale deontologiei profesiei de manechin

Capitolul al IV-lea: *TEATRUL DE MODĂ*: PERSPECTIVE PENTRU BINELE COMUN ȘI PROGRESUL UMAN

IV.1. Ethosul *Teatrului de Modă*

IV.2. *Teatrul de Modă* – cadru de restaurare a umanului printr-un
tip aparte de artă

IV.3. Funcția civilizatoare a *Teatrului de Modă*

CONCLUZII

ANEXĂ

BIBLIOGRAFIE

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Dezbaterea științifică a ultimilor ani înregistrează tot mai mult problema omului contemporan în confruntarea cu degradingolada relativizării reperelor valorice, cu dezechilibrul provocat de false opinii și deturnarea sensului moralității ca fiind ceva desuet, cu aducerea în prim-plan a diletantismului, frivolului, vulgarului, a grotescului, a imoralului și inesteticului, ce duc la șubrezierea edificiului social prin îndepărtarea de morală și etică. Or, tocmai nevoia de acestea se resimte tot mai acut în contextul actual.

Scopul lucrării este aducerea în atenție și argumentarea necesității unei etici aplicate domeniului modei și *Teatrului de Modă* - formă particulară de artă inovatoare, autentică, având reverberații cultural-educațional, demonstrând valențe deosebite (și) ca o ofertă de salvagardare a umanului, într-un climat contemporan confuz, de instabilitate și dezordine axiologică, răspuns la diferitele forme de alienare a ființei umane.

Obiectivele urmărite sunt:

1. Argumentarea necesității reflecției normativ-valorice etice și estetico-vestimentară, prin deschiderea unor orizonturi interogative, problematizatoare, referitoare la sinergia dintre filosofia morală și domeniul profesional al modei, în spațiul a ceea ce înseamnă omenescul, pentru *articularea conduitei umane*

în temeiul unității frumos și bine, printr-o cultură aparte a moralității personale și sociale.

2. Analiza perspectivelor și dezvoltărilor deschise de *etica aplicată domeniului modei*, sub semnul Binelui ca valoare referențială.

3. Explicarea și susținerea *Teatrului de Modă* ca formă particulară de artă dezvoltată în lumina concordiei Bine-Frumos-Adevăr, ca manifestare a echilibrului civilizator al creativității umane și al unei arte de a trăi pe bază de valori, norme și principii morale care dau ritm armoniei unei vieți civilizate.

Partea întâi a lucrării se constituie într-un soi de argument pentru nevoia formării și/sau perfecționării ținutei interioare morale a omului în echilibru cu ținuta sa exterioară esteticovestimentară, prin care individul își dezvăluie nivelul de educație, de respect față de sine și față de ceilalți, de responsabilitate față de societate, în misiunea îndeplinirii datoriei de înnobilare a propriei vieți în sensul Binelui și al Frumosului și de promovare a procesului civilizator al societății umane. Filosofia morală și cultura vestimentară, valorile etice și estetica vestimentară, normele morale, politețea, buna-cuviință, manierele alese, eticheta, protocolul comportamental și vestimentar răspund trebuințelor și aspirațiilor de civilizație ale omului, reflectând eforturile repetate, din generație în generație, pentru ca oamenii să beneficieze de prerogativele unei societăți înfloritoare.

Partea a doua a lucrării este dedicată cercetării *eticii aplicate domeniului modei* cu accent pe valoarea *Binelui moral*, pe *etica aplicată industriei modei*, pe *deontologia profesiei de*

manechin și pe înfățișarea importanței *Teatrului de Modă* – ca nou gen artistic, în consacrarea căruia ne-am adus aportul pe parcursul ultimilor ani.

Cercetarea de față se deschide prin prezentarea *destinațiilor socio-morale ale vestimentației*, cu evidențierea rolului de protecție, pudic, simbolic, de identificare socială și apartenență, simpatetic, de împodobire, înfrumusețare, ca barometru al stratificării claselor sociale și a reperelor în evoluția fenomenului modei; de pildă, figurile de epocă, categoriile de modă (*haute couture, prêt-à-porter*, moda pentru marea masă și tendințele industriei de profil), cu o ilustrare a curenților și recurențelor în metalimbajul socio-moral al modei. Capitolul I se încununază cu problematica eticii în contextul discursului despre modă, prin reliefarea cadrului conceptual particular *eticii aplicate domeniului modei*, precum și a rostului moralei și al modei ca teritorii socio-profesionale la timpul *viitor*.

În al doilea Capitol, prezentăm ipostaze, dezvoltări, particularități morale și vestimentare în mișcarea de ‘du-te – vino’ de la atitudinea morală, la valoare, normă și principiu estetic-moral. *Atitudinea morală* este analizată din unghiul afectelor și pasiunilor, considerând și modulația morală specifică unor tendințe psihice care conduc la invidie, compasiune, omenie. *Implicațiile culturii vestimentației ca parte a construcției socio-morale a sinelui* sunt înfățișate din perspectiva metaforelor vieții cu distincția socială în jocul puterii, al modului de viață competitiv, al conformării sociale, al formei de limbaj universal, al principiilor noului și imitației.

Intervine, aici, și funcția educativă de necontestat pe care domeniul modei o are în progresul individual și social. *Valorile etice și estetico-vestimentare* sunt argumentate ca *mod de acțiune*, cu finalitate socialmente dezirabilă, ca ideal moral, reper, criteriu de evaluare, imperativ, factor motivațional, trăire umană la urma urmei. *Normele morale și codurile de etichetă* sunt analizate prin rolul lor specific în afirmarea conștiinței omului orientat spre optimizarea condiției umane și de formare normativ-morală pentru atingerea maximului posibil benefic de sociabilitate în civilizația actuală. Imperativele morale sunt în strânsă conexiune cu arealul *exigențelor vestimentare, de protocol, conduită, cu codurile de etichetă și ale bunelor maniere*, cele din urmă fiind aplicații ale normativității morale în bogatul corolar al aspectelor vieții și, totodată, instrumente practice de sprijin întru prezervarea moralității pentru conducerea procesului educațional evolutiv al ethosului social.

Capitolul al III-lea este rodul unei cercetări asupra *imperativelor etice contemporane ale domeniului modei*, pornind de la Binele moral ca valoare referențială în ansamblul *eticii aplicate industriei modei*, ilustrate în valențele dihotomiei *Bine / Rău* și a ipostazelor *Binelui-fericire-virtute (eudaimonia)*, a *Binelui-datorie*, a *Binelui-utilitate*. Principiile și normele propuse de *etica aplicată industriei modei* sunt analizate în câmpul diviziunilor: *modă etică, modă sustenabilă, modă circulară, modă lentă, responsabilitate corporativă*, ca forme de raționare morală prin care se urmărește identificarea, precum și asumarea unor drepturi și datorii reciproce, în care *trebuie-le/imperativul*, devine ceea *ce se dorește a fi*, aspirația comună, în vederea

obținerii unor rezultate durabile, benefice și plăcute, atât pentru fiecare protagonist, cât și pentru umanitate în genere.

Reafirmarea *sensului moral* al ființării individuale și sociale actuale, precum și orientarea spre normalitatea civilizatorie necesară progresului uman depind de echilibrul raportării la modele personale, comunitare, profesionale, care să probeze punerea în act a unui sistem valoric-normativ cu funcție de reglare, de îndrumare, de recomandare a comportamentelor, atitudinilor, a conduitei morale; totul, în relație cu valori și reguli morale valide, care sunt necesare omului modern pentru *cultivarea unei dimensiuni etico-deontologice a personalității umane*. Totodată, în cadrul discuției despre etica aplicată domeniului modei, *profesia de manechin*, ca simbol al domeniului modei și al societății civilizate, este utilizată ca reper de analiză metodologică a unor principii și valori care țin de etica datoriei, de binomul libertate-responsabilitate, de valoarea muncii, a conduitei socio-morale în cadrele unei acerbe concurențe profesionale, dar și a educării convingerii morale, a luării în calcul a conceptului 'kalokagathia' / bine și frumos, în efortul asigurării concordiei dintre persoană și societate.

Capitolul al IV-lea este dedicat în totalitate *Teatrului de Modă*, cadru de restaurare a omului printr-un tip aparte de artă și perspectivă civilizatorie în vederea apropierii cât mai mult de *binele comun*. În lumina *kalokagathon*-ului (asupra căruia a stăruit, spre exemplu, Petru Comarnescu, în lucrarea sa astfel intitulată, inițial publicată în 1946 și reeditată în 1985, cu subtitlul sugestiv: o „cercetare a corelațiilor etico-estetice în artă și în realizarea-de-sine”), ca valoare referențială, *valențele*

educației estetico-morale înlesnite de Teatrul de Modă oferă largi oportunități pentru o abordare creativă a identității, a personalității, a caracterului, pe de o parte, precum și a raportării morale față de diferit, considerarea alterității, a ‘Celuilalt’ etc., pe de altă parte, tocmai pentru facilitarea sociabilității și a unei conviețuiri armonioase a unei umanități cosmopolite, în care înțelegerea și afirmarea dublului statut al fiecăruia: om de caracter și cetățean responsabil al unei epoci șubrežite axiologic se afirmă ca o datorie întru realizarea unității Bine-Frumos-Adevăr, în respectul pentru viață, civilizație și progres uman.

Intenția de a demonstra valențele etice și morale pe care domeniul industriei și artei modei le implică a constituit principala motivație a cercetării de față; desigur, una deschisă completărilor; însă, una efectuată în baza pregătirii universitare filosofice corelate experienței de mai mulți ani a profesionistului dedicat modei și direct implicat în afirmarea *Teatrului de Modă* cu recunoaștere internațională.

Proiectând sinergia a două repere ale civilizației, vieții și activității socio-umane, anume *etica* și *moda*, teza lucrării de față reliefează utilitatea dezvoltării, cu precădere, a punerii în act, cu sporită responsabilitate, a imperativelor valorice ale unei etici aplicate domeniului modei și *Teatrului de Modă*, ca principiu-ghid într-o contemporaneitate a derapajelor de ordin moral.

În climatul unei culturi globale cu agresive exprimări denaturate sub aspect moral și vestimentar, în care agonia educației etico-estetice conturează slăbirea demnității omului, o conduită umană în care *ținuta morală* demnă să fie armonizată cu *eticheta vestimentară estetică*, se afirmă ca o necesitate pentru

chiar trezirea și mobilizarea voinței omului întru respect față de sine și față de ceilalți, față de cultură și educație permanentă, față de societate și de natură.

Timpu răscruce în care efectele crescânde ale iraționalului, promiscuității și diletantismului sunt vădite prin aducerea în scenă, îndeosebi, a nonvalorilor și a falselor valori, a vulgarității și popularizării unei ființări tot mai înstrăinate de propria esență, pretinde *o etică și deontologie a profesiilor care țin de domeniul modei* ce se dovedesc a fi urgențe de primă mărime, care să restaureze înțelegerea rolului virtuților morale în viața omului. Mai cu seamă, una dintre profesiile simbol ale domeniului modei, aceea de manechin, pretinde un efort de așezare pe valori și norme etice a muncii persoanelor care o reprezintă. Profesionalistul - aici, manechinul autentic -, poate și trebuie să fie și un promotor de concepte de imagine cu misiunea de a fi și *un model* pentru societate și generațiile viitoare, ca un om conștient de datoria sa moral-profesională, în stare a proba, permanent, echilibru, armonie, șlefuire morală, educație aleasă; astfel, ridicându-se la nivelul exigențelor profesiei sale, deopotrivă ridicând-o pe aceasta în orizont valoric, tocmai prin respectul pentru valorile morale care conferă, la urma urmei, demnitate ființei umane.

Cultivarea *kalokagathon*-ului, prin *Teatrul de Modă*, se dovedește a fi o cale pentru restaurarea a omului virtuții, ca operă de artă, în spectrul director al *àreté*-ei: principiu-ghid al realizării-de-sine, al cunoașterii și asumării valorilor, normelor estetico-morale, pentru asigurarea unei dezvoltări creative și a unei integrări echilibrat-dinamice cât mai armonioase în

societate. Ca punct de sprijin al unei vieți în care cugetul și voința morală dau sens existenței umane, *Teatrul de Modă* se proiectează ca o manifestare practică a celebrării valorilor pozitive ale moralității în spectacolul praxisului cotidian, în care omul își poate demonstra din plin virtuozitatea permanentei sale tentative întru desăvârșire creatoare a sinelui, ca operă de artă conexasă moralei.

Proiectul etico-estetic cultural-artistic al *Teatrului de Modă* are o misiune activă în actualizarea și dinamizarea potențialului *umanului*, întru *înnobilarea omului cu sensul vredniciei morale*, întru facilitarea comprehensiunii interacțiunii și influenței pe care indivizii le activează în lumea contemporană, cât și în sensibilizarea subiectivității asupra alterității ca scop în sine – iar nu doar ca mijloc -, pentru progresul uman, într-un tot unitar al angajamentului responsabil față de condiția umană.

Teza deschide orizonturi ale cercetării pe termen lung, în spațiul *eticii aplicate domeniului modei*: un teritoriu în plină dezvoltare, cu reverberații sporite la nivelul întregii societăți. Iar proiectul *Teatrului de Modă* – la nașterea și afirmarea căruia am fost și continuăm a fi parte – are șanse de recunoaștere printre discipline de studiu din sfera artei performative, creative, cu evidentă valoare cultural-instructivă, prioritar estetic-morală.

Bibliografie:

- Abélard, Pierre. [1130] 1993. *Ethica, ou scito teipsum (Éthique, ou connais-toi toi-même)*. Traducere de Dan Negrescu. *Etica*. Editura Paideia, București.
- Achiței, Gheorghe. 1988. *Frumosul dincolo de artă*. Editura Meridiane, București.
- Adler, Alfred. [1927] 1991. *Understanding Human Nature*. Traducere de Leonard Gavriliiu. *Cunoașterea omului*. Editura Științifică, București.
- Adler, Alfred. [1938] 1995. *Der Sinn des Lebens Fischer Taschenbuch Verlag, Frankfurt am Main*. Traducere de Leonard Gavriliiu. *Sensul vieții*. Editura IRI, București.
- Adorno, Theodor W. [1970] 2005. *Ästhetische Theorie*. Traducere de Andrei Corbea, Gabriel H. Decuble, Cornelia Eșianu. *Teoria estetică*. Editura Paralela 45, Pitești.
- Alvesson, Mats. 2002. *Understanding Organizational Culture*. Sage Publication, London.
- Andrei, Petre. 1945. *Filosofia valorii*. Fundația Regele Mihai I, București.
- Aristotel. 1998. *ἨΘΙΚΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ*, Traducere de Stella Petecel. *Etica Nicomahică*. Editura IRI, București.
- Aristotel. 2007. *Τῶν μετὰ τὰ θύζικα*. Traducere de Andrei Cornea. *Metafizica*, ediția a II-a. Editura Humanitas, București.
- Asociația Kasta Morrely. 2012. *Modern artistic genre Fashion Theatre*. Editura StudIS, Iași.

- Aurelius, Marcus. 2007. Τα έτη εασιτων. Traducere de Cristian Bejan. *Gânduri către sine însuși*. Editura Humanitas, București.
- Autoritatea Națională pentru Calificări. 2009. *Standard Ocupațional Formator*. Cod COR 2412205. București.
- Autoritatea Națională pentru Calificări. 2006. *Standard Ocupațional Manechin*. Cod COR 521001. București.
- Autoritatea Națională pentru Calificări. 2007. *Standard Ocupațional Organizator spectacole*. Cod COR 342909. București.
- Balandier, Georges. [1980] 2000. *Le pouvoir sur scenes*. Traducere de Sanda Fărcaș. *Scena puterii*. Editura Aion, Oradea.
- Baldrige, Letitia. [1985] 1997. *Letitia Baldrige's Complete guide to executive manners*. Traducere Codul bunelor maniere în afaceri. Business Tech International Press, București.
- Banu, Ion (coord.). 1984. *Filosofia greacă până la Platon*. Editura Științifică și Enciclopedică, București.
- Barbon, Nicholas. 1690. *A discourse of trade*. The Lord Baltimore Press, The Friendenwald Company, Baltimore.
- Barthes, Roland. [1967] 1990. *Système de la mode*. Translated by Matthew Ward, Richard Howard. *The Fashion Sistem*. University of California Press, Berkeley, Los Angeles.
- Barthes, Roland. [1993] 2005. *Langage et vêtement*. Translated by Andy Stafford. *The language of fashion*. Bloomsbury Publishing Plc, London.

- Basarab, Neagoe. 1970. *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*. Editura Minerva, București.
- Baudrillard, Jean. [1970] 2008. *La Société de consommation*. Traducere de Alexandru Matei. *Societatea de consum: mituri și structuri*. Editura Comunicare.ro, București.
- Bauman, Zygmunt. [1998] 1999. *Globalization: The Human Consequences*. Traducere de Marius Coceatu. *Globalizarea și efectele ei sociale*. Editura Antet, Oradea.
- Bauman, Zygmunt. [1995] 2000. *Postmodern Ethics*. Traducere de Doina Lică. *Etica postmodernă*. Editura Amarcord, Timișoara.
- Bentham, Jeremy. 1834. *Deontology; Or the Science of Morality: in which the harmony and co-incidence of duty and self-interest, virtue and felicity, prudence and benevolence, are explained and exemplified*, the MSS. of Jeremy Bentham, London.
- Black, Sandy. 2013. *The Sustainable Fashion Handbook*. Thames & Hudson, London.
- Blaga, Lucian. 2018. *Trilogia culturii*. Editura Humanitas, București.
- Bobică, N.N. 1992. *Apriorismul kantian*. Editura Academiei Române, București.
- Boboc, Alexandru; Roșca, Ioan N. 1996. *Filosofie contemporană, texte alese și comentate de Alexandru Boboc și Ioan N. Roșca*. Editura Garamond, Cluj Napoca.
- Booth and Foster. 1850. *Clothiers, and Gentlemen's Outfitting Establishment, Illustrated Toilet of Fashion*, F.C. Gutierrez Printer, New York.

- Botez Crainic, Adriana. 1998. *Istoria artelor plastice*. Editura Didactică și Pedagogică, București.
- Braudel, Fernand. [1979] 1995. *Civilisation matérielle, économie et capitalisme, XVe et XVIIIe siècles. 2. Les Jeux de l'échange*. Traducere de Adrian Riza. *Jocurile schimbului*. Editura Meridiane, București.
- Breward, Christopher. 2003. *Fashion*. Oxford University Press, Oxford.
- Bridges, John. [1998] 2008. *How To Be a Gentleman*. Traducere de Gabriel Stoian. *Cum să fii un gentleman. Mic tratat de eleganță*. Editura Nemira, București.
- Brown, Sass. 2010. *Eco Fashion*. Laurence King Publishing, London.
- Burke, Edmund. [1757] 1981. *A Philosophical Enquiry into the Origin of Our Ideas of the Sublime and Beautiful*. Traducere de Anda Teodorescu și Andrei Bantaș. *Despre sublim și frumos. Cercetare filosofică a originii ideilor*. Editura Meridiane, București.
- Burckhardt, Jakob. [1860] 1969. *Die Cultur der Renaissance in Italien*. Traducere de N.Balotă și Gh.Ciorogaru. *Cultura Renașterii în Italia*. Editura pentru Literatură, București.
- Campbell, Lily B..1918. *A History of Costuming on the English Stage between 1660 and 1823*. Madison University of Wisconsin Publishing, Wisconsin.
- De Canterbury, Anselm. [1080] 2006. *De libertate arbitrii*. Traducere de Laura Maftei. *Despre libertatea alegerii*. Editura Polirom, Iași.

- Carlyle, Thomas. [1833 – 1834] 1998. *The Philosophy of Clothes. În Sartor Resartus*. Traducere de Mihai Avădanei. *Filosofia vestimentației*. ediția a II-a. Institutul European, Iași.
- Carter, Michael. 2003. *Fashion Classics from Carlyle to Barthes (Dress, Body, Culture)*. Berg Publishers, Oxford.
- Cassirer, Ernst. [1923 - 1929] 2005. *Philosophie der Symbolischen Formen*. Traducere de Alexandru Boboc. *Filosofia formelor simbolice*. Editura Paideia, București.
- Cassirer, Ernst. [1944] 1994. *An Essay on Man. An Introduction to a Philosophy of Human Culture*. Traducere de Constantin Cosman. *Eseu despre om. O introducere în filozofia culturii umane*. Editura Humanitas, București.
- Castiglione, Baldesar. [1528] 1967. *Il cortegiano*. Traducere de Eta Boeriu. *Curteanul*. Editura pentru Literatura Universală, București.
- Călin, Marin. 1978. *Datoria morală și procesul educației. Studiu etico-pedagogic*. Editura Științifică și Enciclopedică, București.
- Călin, Marin. 1996. *Teoria educației. Fundamentare epistemică și metodologică a acțiunii educative*. Editura ALL, București.
- Cățineanu, Tudor. 1982. *Elemente de etică*. Editura Dacia, Cluj-Napoca.
- Chekhov, Michael. [1953] 2017. *To the Actor: On the Technique of Acting*. Traducere de Oana Bogzaru, Crista Bilciu. *Gânduri pentru actor: despre tehnica actoriei*. Editura Nemira, București.

- Ciorănescu, Alexandru. 1980. *Barocul sau descoperirea dramei*. Editura Dacia, Cluj Napoca.
- Cobianu, Elena. 2008. *Cultura și valorile morale în procesul de globalizare*. Editura Grinta, Cluj-Napoca.
- Comarnescu, Petru. 1985. *Kalokagathon*. Editura Eminescu, București.
- Copleston, Frederick. [1958] 2011. *A History of Philosophy. Volume 4: The Rationalists: Descartes to Leibniz*. Traducere de Catinca Florescu, Dan-Roberta Bișa. *Istoria filosofiei. Volumul IV Raționalistii. De la Descartes la Leibniz*. Editura All, București.
- Cozma, Carmen. 1997. *Elemente de etică și deontologie*. Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași.
- Cozma, Carmen. 1997. *Studii de filosofie a educației umanității*. Editura Junimea, Iași.
- Cozma, Carmen. 2001. *Introducere în aretologie: mic tratat de etică*. Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași.
- Crăciun, Dan; Morar, Vasile; Macoviciuc, Vasile. 2005. *Etica afacerilor*. Editura Paideia, București.
- Della Mirandola, Giovanni Pico. [1496] 1956. *De hominis dignitate*. Translation by A. Robert Caponigri. *Oration On The Dignity Of Man*. Henry Regnery Company, Chicago, Illinois.
- DeMello, Margo. 2007. *Encyclopedia of Body Adornment*. Greenwood Press, Connecticut.
- Descartes, René. [1649] 1984. *Les passions de l'âme*. Traducere de G.Brătescu. *Pasiunile sufletului*. Editura Științifică și Enciclopedică, București.

- Descartes, René. [1637] 1990. *Discours de la Methode pour bien conduire sa raison et chercher la verite dans les sciences*. Traducere de Daniela Roventă-Frumușani și Alexandru Boboc. *Discurs despre metoda de a ne conduce bine rațiunea și a căuta adevărul în științe*. Editura Academiei Române, București.
- D'Ors, Eugenio. [1951] 1971. *Tres horas en el Museo del Prado*. Traducere de Irina Runcan. *Trei ore în muzeul Prado. Barocul*. Editura Meridiane, București.
- Durkheim, Émile. [1957] 1992. *Professional Ethics and Civic Morals*. Taylor & Francis Ltd. Routledge, Abingdon.
- Dussault, Louis. [1995] 1996. *Le Protocole: Instrument de Communication*. Traducere Protocolul, instrument de comunicare. Editura Galaxia, București.
- Dworkin, Gerald. 1988. *The Theory and Practice of Autonomy*. Cambridge University Press, New York.
- Eco, Umberto. [2004] 2019. *Historia de la belleza*. Traducere de Oana Sălișteanu. *Istoria Frumuseții*. Editura RAO, București.
- Eliade, Mircea. 1994. *Images et symboles. Essais sur le symbolisme magico-religieux*. Traducere de Alexandra Beldescu. *Imagini și simboluri - Eseu despre simbolismul magico-religios*. Editura Humanitas, București.
- Etter, Brian K. 2006. *Between Transcendence and Historicism. The Ethical Nature of the Arts in Hegelian Aesthetics*. Published by State University of New York Press, Albany.

- Environmental Justice Foundation in collaboration with Pesticide Action Network UK. 2007. *The Deadly Chemicals in Cotton*. Emmerson Press, London.
- Ferry, Luc. [1990] 1993. *Homo Aestheticus. L'invention du goût a l'âge démocratique*. Translated by Robert de Loiza. *Homo Aestheticus. The invention of taste in the democratic age*. The University of Chicago Press, Chicago.
- Fletcher, Kate; Linda Grose. 2012. *Fashion and Sustainability: Design for Change*. Laurence King Publishing, London.
- Frisby, David. 1985. *Fragments of Modernity*. Polity Publishing, Cambridge.
- Frisby, David; Featherstone, Mike. 1997. *Simmel on Culture*. Sage, London.
- Fogg, Marnie. [2013] 2015. *Fashion: The Whole Story*. Traducere de Graal Soft. *Moda - Istoria completă*. Editura RAO, București.
- Focillon, Henri. [1934] 1995. *Vie des formes*. Traducere de Laura Irodoiu Aslan. *Viața formelor, ediția a II-a*. Editura Meridiane, București.
- Gabrea, Iosif. 1980. *Texte pedagogice. Antologie*. Editura Didactică și Pedagogică. București.
- Garin, Eugenio. [1988] 2000. *L'Uomo del Rinascimento*. Traducere de Dragoș Cojocar. *Omul Renașterii*. Editura Polirom, Iași.
- Grau, François-Marie. [1999] 2002. *Histoire du costume*. Traducere de Andrei Vretos. *Istoria costumului*. Editura Meridiane, București.

- Ghițescu, Gheorghe. 1979. *Antropologie artistică*. Editura Didactică și Pedagogică, București.
- Goffman, Erving. [1959] 2003. *The Presentation of Self in Everyday Life*. Traducere de Simona Drăgan și Laura Albulescu. *Viața cotidiană ca spectacol*. Editura Comunicare.ro, București.
- Gombrich, Ernst Hans. [1950] 1994. *The Story of Art*. Traducere de Nicolae Constantinescu. *Istoria Artei, ediția a XVI-a*. Pro Editură și Tipografie, București.
- Grigoraș, Ioan. 1968. *Datoria etică*. Editura Științifică, București.
- Hartmann, Nicolai. [1953] 1974. *Ästhetik*. Traducere de Constantin Floru. *Estetica*. Editura Univers, București.
- Hașegan, Miruna. 2003. *Modă și manipulare: despre comunicarea prin costum*. Editura Performantica, Iași.
- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich. [1837-1838] 1966. *Vorlesungen über die Aesthetik*. Traducere de D.D.Roșca. *Prelegeri de estetică*. Editura Academiei R.S.R., București.
- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich. [1821] 1969. *Grundlinien der Philosophie des Rechts*. Traducere de Virgil Bogdan și Constantin Floru. *Principiile filozofiei dreptului sau elemente de drept natural și de știință a statului*. Editura Academiei R.S.R., București.
- Ionescu, Mihai. 1969. *Întemeietorul anatomiei moderne Andreas Vesalius*. Întreprinderea Poligrafică Tg. Mureș, Tg. Mureș.

- Isdrăilă, Vasile. 1988. *Buna-cuviință și comportamentul civilizată*. Editura Facla, Timișoara.
- Jonas, Hans. [1979] 1985. *Das Prinzip Verantwortung. Versuch einer Ethik für die technologische Zivilisation*. Translated by Hans Jonas with the collaboration of David Herr. *The Imperative of Responsibility. In Search of an Ethics for the Technological Age*. The University of Chicago Press, Chicago.
- Kallós, N.; Roth. A. 1968. *Axiologie și etică*. Editura Științifică, București.
- Kant, Immanuel. [1798] 2001. *Anthropologie in pragmatischer Hinsicht*. Traducere de Rodica Croitoru. *Antropologia din perspectivă pragmatică*. Editura Antaios, București.
- Kant, Immanuel. [1790] 1995. *Kritik der Urteilskraft*. Traducere de Vasile Dem. Zamfirescu și Alexandru Surdu. *Critica facultății de judecare*. Editura Trei, București.
- Kant, Immanuel. [1788] 2003. *Kritik Der Praktischen Vernunft*. Traducere de Nicolae Bagdasar. *Critica rațiunii practice*. Editura Paideia, București.
- Kant, Immanuel. [1785] 2007. *Grundlegung zur Metaphysik der Sitten*. Traducere de Filotheia Bogoiu, Valentin Mureșan, Miki Ota, Radu Gabriel Pârvu. *Întemeierea metafizicii moravurilor*. Editura Humanitas, București.
- Kant, Immanuel. [1764] 2008. *Beobachtungen über das Gefühl des Schönen und Erhabenen*. Traducere de Rodica Croitoru. *Observații asupra sentimentului de frumos și sublim*. Editura All, București.

- Kelly, Francis M.; Schwabe Randolph. 1925. *Historic Costume – A Chronicle of Fashion in Western Europe 1490 – 1790*. Charles Scribner’s Sons Publishing, New York.
- Kotarbinski, Tadeusz. [1973] 1976. *Traktat o dobrej robocie*. Traducere de Ihor Lemnij. *Tratat despre lucrul bine făcut*. Editura Politică, București.
- Kunz, George Frederich; Stevenson, Charles Hugh. 1908. *The Book of the Pearl: The history, art, science, and industry of the queen of gems*. The Century CO., New York.
- Jankélévitch, Vladimir. [1962-1963] 2011. *Cours de philosophie morale*. Traducere de Adrian Șerban. *Curs de filosofie morală*. Editura Polirom, Iași.
- La Rochefoucauld, François de. [1817] 1972. *Les Maximes*. Traducere de Aurel Tita. *Maxime și reflecții*. Editura Minerva, București.
- Laërtius, Diogenes. 1997. Βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν υἱλοσουίᾳ εὐδοκιμηζάντων (*Vitae Philosophorum*). Traducere de C.I. Balmuş. *Despre viețile și doctrinele filosofilor*. Editura Polirom, Iași.
- Laqueur, Thomas. [1990] 1998. *Making Sex: Body and Gender From the Greeks to Freud*. Traducere de Narcis Zărnescu. *Corpul și sexul de la Greci la Freud*. Editura Humanitas, București.
- Lipovetsky, Gilles. [1992] 1996. *Le Crépuscule du devoir: L'éthique indolore des nouveaux temps démocratiques*. Traducere de Victor Dinu Vlădulescu. *Amurgul datoriei: Etica nedureroasă a noilor timpuri democratice*. Editura Babel, București.

- Lipovetsky, Gilles. [1970] 2007. *Le Bonheur paradoxal. Essai sur la société d'hyperconsommation*. Traducere de Mihai Ungurean. *Fericirea paradoxală - Eseu asupra societății de hiperconsum*. Editura Polirom, Iași.
- Macoviciuc, Vasile. 2002. *Filosofia comunicării*. Editura Comunicare.ro, București.
- Marinescu, Aurelia. 2015. *Codul bunelor maniere astăzi*. Editura Humanitas, București.
- Mikhaila, Ninya; Malcom-Davies, Jane. 2006. *The Tudor Tailor. Reconstructing 16th Century Dress*. Batsford, London.
- Mill, John Stuart. [1975] 2005. *On Liberty*. Traducere de Adrian-Paul Ilescu. *Despre libertate*. Editura Humanitas, București.
- Mill, John Stuart. [1833] 2003. *Essays on Ethics*. Traducere de Mădălina Băieții et al. *Eseuri etice*. Editura Paideia, București.
- Mill, John Stuart. [1863] 1994. *Utilitarianism*. Traducere de Valentin Mureșan. *Utilitarismul*. Editura Alternative, București.
- Miroiu, Adrian. 1995. *Etica aplicată*. Editura Alternative, București.
- Moles, Abraham. [1971] 1980. *Psychologie du kitsch. L'art du bonheur*. Traducere de Marina Rădulescu. *Psihologia kitsch-ului. Arta fericirii*. Editura Meridiane, București.
- Morar, Vasile. 1994. *Etica. Filosofia binelui și știința dreptății*. Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir, București.
- Morar, Vasile. 2001. *Moralități elementare*. Editura Paideia, București.

- Morar, Vasile. 2012. *Etica în afaceri și politică. Morală elementară și responsabilitate socială*. Editura Universității din București, București.
- Moreno, Jacob Levy. [1953] 1978. *Who Shall Survive? Foundations of Sociometry, Group Psychotherapy and Sociodrama*. Beacon House Inc., Beacon N.Y.
- Moutsopoulos, Evangelos. [1970] 1976. Αί αισθητικά κατηγορία. Εισαγωγή ειρ μίαν αξιολογίαν τοῦ αισθητικοῦ ἀντικειμένου. Traducere de Victor Ivanovici. *Categoriile estetice. Introducere la o axiologie a obiectului estetic*. Editura Univers, București.
- Nanu, Adina. 1976. *Artă, stil, costum*. Editura Meridiane, București.
- Nietzsche, Friedrich [1886] 2015. *Jenseits von Gut und Böse: Vorspiel einer Philosophie der Zukunft*. Traducere de Radu Gabriel Pârvu. *Dincolo de bine și de rău*. Editura Humanitas, București.
- Nietzsche, Friedrich. [1887] 1996. *Zur Genealogie der Moral: Eine Streitschrift*. Traducere de Darie Lăzărescu. *Genealogia moralei*. Editura Mediarex, București.
- Noica, Constantin. 1980. *Povestiri despre om. După o carte a lui Hegel*. Cartea Românească, București.
- Noica, Constantin. 1993. *Carte de înțelepciune*. Editura Humanitas, București.
- Noica, Constantin. 1993. *Modelul cultural european*. Editura Humanitas, București.
- Noica, Constantin. 1999. *Douăzeci și șapte trepte ale realului*. Editura Humanitas, București.

- Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci. 2009. Certificat de Înregistrare a Mărcii *Teatru de Modă*, nr. 102931.
- Oprescu, George. 1985. *Manual de istorie a artei*. Editura Meridiane, București.
- Oroș, Constantin, 1998. *Pagini din istoria costumului*. Editura Dacia, Cluj-Napoca.
- Papu, Edgar. 1977. *Barocul ca tip de existență*. Editura Meridiane, București.
- Parkins, Ilya. 2012. *Poiret, Dior and Schiaparelli: Fashion, Femininity and Modernity*. Berg Publishers, Oxford.
- Pascal, Blaise. [1670] 1998. *Pensées*. Traducere de Maria și Cezar Ivănescu. *Cugetări*. Editura Aion, Oradea.
- Pavelcu, Vasile. 1970. *Invitație la cunoașterea de sine*. Editura Științifică, București.
- Pavelcu, Vasile. 1974. *Culmi și abisuri ale personalității*. Editura Enciclopedică Română, București.
- Pendergast, Sara; Pendergast, Tom. 2004. *The Gale Encyclopedia of Fashion Costume & Culture*. The Gale Group Inc., Thomson Learning.
- Platon. 1986. *Πολιτεία (Politeia)*. Traducere de Andrei Cornea. *Opere, vol. V, Republica*. Editura Științifică și Enciclopedică, București.
- Platon. 2011. *Φαῖδρος*. Traducere de Gabriel Liiceanu. *Phaidros. Despre frumos*. Editura Humanitas, București.
- Radu, Ion; Ionescu, Miron. 1987. *Experiență didactică și creativitate*. Editura Dacia, Cluj-Napoca.
- Ralea, Mihai. 1938. *Psihologie și viață*. Fundația pentru literatură și artă Regele Carol II, București.

- Rădulescu, Corina. 2009. *Comunicare și protocol*. Editura Universității din București, București.
- Râmbu, Nicolae. 1997. *Filosofia valorilor*. Editura Didactică și Pedagogică, București.
- Râmbu, Nicolae; Negru, Teodor (ed.). 2011. *Forme ale alienării culturale în epoca globalizării*. Editura Universității Alexandru Ioan Cuza Iași, Iași.
- Rissman, Rebeca. 2016. *Women in Fashion*. ABDO Publishing, Minneapolis.
- Rollin, E. Bernard. 2006. *Animal Rights & Human Morality*, 3rd edition. Prometheus Books, New York.
- Rousset, Jean. 1963. *Forme et signification: essais sur les structures littéraires de Corneille à Claudel*. Corti, Paris.
- Russell, Bertrand. [1945] 2005. *A History of Western Philosophy*. Traducere de D.Stoianovici. *Istoria filosofiei occidentale*. Editura Humanitas, București.
- Russell, Bertrand. [1912] 2004. *The Problems of Philosophy*. Traducere de Mihai Ganea. *Problemele filosofiei*. Editura ALL, București.
- Rusu, Liviu. 1989. *Eseu despre creația artistică. Contribuție la o estetică dinamică*. Editura Științifică și Enciclopedică, București.
- Sawday, Jonathan Hugh. 1988. *Bodies by Art Fashioned: Anatomy, Anatomists, and English Poetry 1570-1680*. University College London, Ph. D. Thesis.
- Schein, Edgar H. 2004. *Organizational Culture and Leadership*, 3rd edition. Jossey-Bass Publishing, San Francisco.

- Schiller, Friedrich von. [1963] 1981. *Hermann Böhlaus Nachf., Weimar*. Traducere de Gheorghe Ciorogaru. *Scrieri estetice*. Editura Univers, București.
- Schopenhauer, Arthur. [1851] 1999. *Parerga und Paralipomena*. Traducere de Titu Maiorescu. *Aforisme asupra înțelepciunii în viață*. Editura Vestala, București.
- Schopenhauer, Arthur. [1840] 1998. *Ueber die Grundlage der Moral*. Traducere de Tudor Reu. *Fundamentele moralei*. Editura Antet, Prahova.
- Schütz, Alfred; Luckmann, Thomas. 1973. *Strukturen der Lebenswelt*. Translation by Richard M. Zaner and H. Tristram Engelhardt Jr.. *The Structures of the Life-World*. Northwestern University Press, Evanston.
- Shusterman, Richard. 2008. *Body Consciousness: A Philosophy of Mindfulness and Somaesthetics*. Cambridge University Press, New York.
- Singer, Peter. 1975. *Animal Liberation: A New Ethics for Our Treatment of Animals*. Harper Collins, New York, NY.
- Singer, Peter (ed.). [1991] 2006. *A Companion to Ethics*. Traducere de Vasile Boari, Raluca Mărincean. *Tratat de Etică*. Editura Polirom, Iași.
- Singer, Peter. 1993. *Practical Ethics*, second edition. Cambridge University Press, Cambridge.
- Singer, Peter. 2002. *One World. The Ethics of Globalization*. Yale University Press, New Haven.
- Smeu, Grigore; Matei, Dumitru. 1976. *Esteticul în sfera culturii*. Editura Meridiane, București.

- Socaciu, Emanuel; Vică, Constantin; Mihailov, Emilian; Gibea, Toni; Mureșan, Valentin; Constantinescu, Mihaela. 2018. *Etică și integritate academică*. Editura Universității din București, București.
- Spencer, Herbert. 1898. *The Principles of Sociology*. D. Appleton and Company, New York.
- Spengler, Oswald. [1923] 1996. *Der Untergang des Abendlandes: Umriss einer Morphologie der Weltgeschichte*. Traducere de Ioan Lascu. *Declinul Occidentului: schiță de morfologie a istoriei*. Editura Beladi, Craiova.
- Staniland, Kay. 1997. *In Royal Fashion: The Clothes of Princess Charlotte of Wales & Queen Victoria, 1796-1901*. Museum of London Press, London.
- Stăniloae, Dumitru. 1992. *Reflexii despre spiritualitatea poporului român*. Editura Scrisul Românesc, Craiova.
- Steele, Valerie (ed.). 2005. *Encyclopedia of Clothing and Fashion*. Thomson Gale, SUA.
- Štefanovič, Josef. [1974] 1979. *Psychológia učitel 'ovho pedagogického taktu*. Traducere de Gh. Călin. *Psihologia tactului pedagogic al profesorului*. Editura Didactică și Pedagogică, București.
- Stere, Ernest. 1979. *Artă și filosofie*. Editura Junimea, Iași.
- Stere, Ernest. 1975. *Din istoria doctrinelor morale*, Vol I-III. Editura Științifică și Enciclopedică, București.
- Stoica, Loredana. 2009. *Vestimentația între artă, industrie și spectacol cultural*. Editura Pim, Iași.

- Svendsen, Lars. [2004] 2006. *Mote: Et Filosofisk Essay*. Translated by John Irons. *Fashion: A Philosophy*. Reaktion Books Ltd., London.
- Tarde, Gabriel. [1890] 1903. *Les lois de l'imitation*. Translated by Elsie Clews Parsons. *The Laws of Imitation*. Henry Holt and Company, New York.
- Tatarkiewicz, Władysław. [1976] 1981. *Dzieje sześciu pojęć*. Traducere de Rodica Ciocan-Ivănescu. *Istoria celor șase noțiuni*. Editura Meridiane, București.
- Tărăță, Orest. 2016. *Protocol, ceremonial, etichetă*. Transparency International Moldova, Chișinău.
- The Institute for Statistics of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UIS). 2009. *The 2009 UNESCO Framework for Cultural Statistics (FCS)*.
- Tortora, G. Phylis; Eubank, Keith. 1989. *A Survey of Historic costume*. Fairchild Publications, New York.
- Vasari, Giorgio. [1568] 1968. *Le vite de' più eccellenti pittori, scultori, e architettori*. Traducere de Ștefan Crudu. *Viețile pictorilor, sculptorilor și arhitecților*, ediția a II-a. Editura Meridiane, București.
- Veblen, Thorstein. 2008. *The Theory of the Leisure Class*. Oxford University Press Inc., New York.
- Vesalius, Andreas. [1543]. 1998 - 2009. *De humani corporis fabrica*. Translated by W. F. Richardson and J. B. Carman. *On the fabric of the human body*. Norman Publishing, San Francisco & Novato.
- Weber, Max. [1904] 2003. *Die protestantische Ethik und der Geist des Kapitalismus*. Traducere de Ihor Lemnij. *Etica*

protestantă și spiritul capitalismului. Editura Humanitas, București.

Dicționare:

Apostol, Pavel; Banu, Ion; Becleanu Iancu, Adela; Chețan, Octavian; Sommer, Radu. 1978. *Dicționar de filosofie*. Editura Politică, București.

Clément, Élisabeth; Demonque, Chantal; Hansen-Love, Laurence; Kahn, Pierre. 1999. *La Philosophie de A à Z*. Traducere de Magdalena Mărculescu-Cojocea, Aurelian Cojocea. *Filosofia de la A la Z*. Editura ALL Educational, București.

Evseev, Ivan. 1994. *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*. Editura Amarcord, Timișoara.

Articole:

Asakaviciute, Vaida. 2018. „Cultural crisis as a Decline in Human Existential Creativity”. *Cultura. International Journal of Philosophy of Culture and Axiology*, 15 (1).

Grigoraș, Ioan. 1993. „Omenia - sens universal și specific românesc”. în *Statutul universal și specific al valorii morale*. Lucrările Simpozionului național de etică și psihologia moralității „Alexandru Claudian”. Editura Universității „Al.I. Cuza”, Iași.

Hriscu, Ana. 2017. „Aspecte socio-culturale ale costumului în secolul XVII”. *Kasta Morrely Fashion Week Journal*, Nr. III. Editura StudIS, Iași.

- Hriscu, Ana. 2018. „Despre moda etică”. *Kasta Morrely Fashion Week Journal*, Nr. V. Editura StudIS, Iași.
- Hriscu, Ana. 2017. „Fashion Ethics: A Path Towards Human Progress and Wellbeing”. *AGATHOS: An International Review of the Humanities and Social Sciences*, Volume 8, Issue 2 (15): 155-160.
- Hriscu, Ana Mădălina. 2020. „Fashion and the Fashion consumer facing contemporary challenges”. În Carmen Cozma (ed.). *Contemporary Issues and Challenges in Humanities, Arts and Higher Education*. Editura Eikon, București, pp. 531-547.
- Howard, E. Jean. 1988. „Crossdressing, The Theatre, and Gender Struggle in Early Modern England”. *Shakespeare Quarterly*, Vol 39, nr. 4.
- Popoveniuc, Bogdan. 2004. „Critica rațiunii pure în gândirea contemporană”. *Studii de istorie a filosofiei universale*. Nr. XII. Editura Academiei Române, București.
- Râmbu, Nicolae. 2011. „Puerilismul. O perspectivă axiologică”. În Nicolae Râmbu, Teodor Negru, *Forme ale alienării culturale în epoca globalizării*. Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, pp. 9-24.

Resurse web:

Copenhagen Fashion Summit;

<http://copenhagenfashionsummit.com/video/>

Danko Ylianna; <http://www.ydanko.com/cercetatorul-ana-hriscu-dezvaluie-adevarul-despre-lumea-modei-si-manechine/>

Departamentul pentru mediu, alimentație și afaceri rurale UK;
<https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-environment-food-rural-affairs/>

Ethical Fashion Forum;
<https://www.ethicalfashionforum.com/the-issues/ethical-fashion>

Forbes <https://www.forbes.ro/despre-eticheta-si-importanta-ei-92301>
<https://www.forbes.ro/eticheta-limbaj-universal-91195>

Foundation Zero Discharge of Chemicals Hazardous;
<http://www.roadmaptozero.com/>

G Star RAW; <https://www.g-star.com/>

Green Strategy <https://www.greenstrategy.se/about-us/concept-and-tools/>

McKinsey & Company, *The state of fashion 2017*;
https://images.businessoffashion.com/site/uploads/2016/11/The_State_of_Fashion_2017.pdf

Stanford Encyclopedia of Philosophy, *Deontological Ethics*, 2007;
<https://plato.stanford.edu/archives/win2012/entries/ethics-deontological/>

Stanford Encyclopedia of Philosophy, *Autonomy in Moral and Political Philosophy*, 2009;
<http://plato.stanford.edu/archives/fall2009/entries/autonomy-moral/>

The Green Hub; <https://thegreenhubonline.com/2019/03/28/what-actually-is-ethical-fashion/>

Victoria & Albert Museum UK; <https://www.vam.ac.uk/>